

B.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-IV Examination: Oct/Nov.-2023
Economics (Optional) Paper-II
COO2: Co-operatives In India

Day and Date: Friday, 15/12/2023
Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Total Marks: 60

Instructions:

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 There is ----- large chain in Agriculture co-operative marketing.
a) Customers b) Producers c) Intermediaries d) brokers
- 2 First Cooperative Marketing Societies has started in ----- region of India.
a) Gujarat b) Mumbai c) Uttar Pradesh d) Punjab
- 3 Agri goods are getting ----- price after their standardization.
a) Low b) Extra c) Very less d) Average
- 4 Functioning of Import & Export of Agricultural commodities was done by -----
a) NAFED b) State Marketing Association
c) District Marketing Association d) Tahshil Marketing Association
- 5 NAFED was established on -----
a) 1950 b) 1955 c) 1958 d) 1991
- 6 The main object behind the establishment of Cooperative Processing Societies is.....
a) Production generation b) Employment generation c) Rural development
d) All of these
- 7 Co-operative processing Societies are getting in trouble by the up-downs in -----.
a) Food grains b) Selling c) Prices d) Demand
- 8 ----- Committee was appointed regarding sickness of sugar industry in 1983
a) Gulabrao Patil b) Ratnakar Mahajan c) Raja cheliya d) Vijay Kelkar
- 9 First sugar industry in Ahmednagar district, Shrirampur tahsil at haregaon was established on..... In Mumbai region.
a) 1932 b) 1919 c) 1960 d) 1942
- 10 By an economic improvement of women's number of ----- groups are increased in rural area.
a) Production b) Sale c) Money Lender d) Saving
- 11 NABARD is established in.....
a) 1982 b) 1985 c) 1995 d) 2000
- 12 NABARD was known as..... for rural credit supply.
a) Apex Bank b) Mediator c) Regulator d) Service provider

- 13 In Board of Directors not more than ----- members are allowed this provision was made in 97th Amendment.
- a) 1 b) 11 c) 21 d) 31
- 14 The National Co-operative Library was established by ----- institution.
- a) National Cooperative Development Corporation b) National Co-operative Union of India c) National Bank for Agricultural and Rural Development d) National Agricultural Co-operative Marketing Federation
- 15 ----- member has given right of vote by the 97th the Amendment of constitution
- a) Active b) General c) Associate d) Nominal

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Objectives of Co-operative Marketing Societies
- 2 District Co-operative Marketing Union
- 3 Importance of Milk Co-operative Societies
- 4 Functions of National Co-operative Union of India

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the structure of Co-operative Marketing Societies
- 2 Describe the Role of Co-operative Processing Societies in Rural Development
- 3 Explain the role of National Co-operative Union of India
- 4 Explain the functions of National Co-operative Development Corporation (NCDC).

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the role of NAFED.
- 2 Explain the problems of Milk Co-operative Societies and their remedies

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 सहकारी शेतमाल खरेदी-विक्रीत ----- मोठी साखळी असते.
अ) ग्राहकांची ब) उत्पादकांची क) मध्यस्थांची ड) दलालांची
- 2 भारताच्या..... प्रांतात सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची सर्वप्रथम सुरुवात झाली.
अ) गुजरात ब) मुंबई क) उत्तर प्रदेश ड) पंजाब
- 3 शेतमालाचे प्रमाणीकरण केल्यास किंमत मिळत.
अ) कमी ब) जास्त क) खूपच अल्प ड) सर्वसाधारण
- 4 शेतमालाच्या आयात-निर्यातीबाबतचे कार्य ----- करते
अ) नाफेड ब) राज्य पणन संघ क) जिल्हा पणन संघ ड) तालुका पणन संघ
- 5 नाफेडची स्थापना साली झाली.
अ) १९५० ब) १९५५ क) १९५८ ड) १९९१

- 6 सहकारी प्रक्रिया संस्थाच्या स्थापनेमागील मुख्य उद्देशआहे.
 अ) उत्पादन निर्मिती ब) रोजगार निर्मिती क) ग्रामीण विकास ड) वरील सर्व
- 7चढ-उतारामुळे सहकारी प्रक्रीया संस्था अडचणीत येतात.
 अ) अन्नधान्यातील ब) विक्रीतील क) किंमतीतील ड) मागणीतील
- 8 साखर उद्योगाच्या आजारपणा संदर्भात १९८३ साली समिती नेमण्यात आली.
 अ) गुलाबराव पाटील ब) रत्नाकर महाजन क) राजा चेलिया ड) विजय केळकर
- 9 मुंबई प्रांतातील पहिला साखर उद्योग अहमदनगर जिल्ह्यातील, श्रीरामपूर तालुक्यातील हरेगाव येथे..... साली स्थापन झाला.
 अ) १९३२ ब) १९१९ क) १९६० ड) १९४२
- 10 महिलांच्या आर्थिक सबलीकरणामुळे ग्रामीण भागात ----- गटांची संख्या वाढत आहे.
 अ) उत्पादन ब) विक्री क) सावकार ड) बचत
- 11 नाबार्डची स्थापना ----- साली झाली.
 अ) १९८२ ब) १९८५ क) १९९५ ड) २०००
- 12 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी म्हणून ओळखली जाते.
 अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी
- 13 ९७ वी घटनादुरुस्तीमध्ये संचालक मंडळाची संख्या ----- पेक्षा जास्त असणार नाही अशी तरतूद केली.
 अ) १ ब) ११ क) २१ ड) ३१
- 14 राष्ट्रीय सहकारी ग्रंथालयाची स्थापना ----- संस्थेने केली.
 अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ ब) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघ
 क) राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक ड) राष्ट्रीय शेती सहकारी खरेदी-विक्री महासंघ
- 15 ९७ वी घटनादुरुस्तीमध्ये मतदानाचा अधिकार ----- सभासदाला असतो.
 अ) क्रियाशील ब) साधारण क) सहयोगी ड) नाममात्र

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 सहकारी विपणन संस्थांचे उद्देश
- 2 जिल्हा सहकारी खरेदी-विक्री संघ
- 3 दुग्ध सहकारी संस्थांचे महत्त्व
- 4 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची कार्ये

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सहकारी विपणन संस्थांची रचना स्पष्ट करा.
- 2 ग्रामीण विकासातील सहकारी प्रक्रिया संस्थांची भूमिका विशद करा.
- 3 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची भूमिका स्पष्ट करा.
- 4 राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 नाफेडची भूमिका स्पष्ट करा.
- 2 सहकारी दुग्ध संस्थांच्या समस्या आणि त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

Model Answer Paper

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 सहकारी शेतमाल खरेदी-विक्रीत ----- मोठी साखळी असते.
अ) ग्राहकांची ब) उत्पादकांची क) मध्यस्थांची ड) दलालांची
- Option 3
- 2 भारताच्या..... प्रांतात सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांची सर्वप्रथम सुरुवात झाली.
अ) गुजरात ब) मुंबई क) उत्तर प्रदेश ड) पंजाब
- Option 1
- 3 शेतमालाचे प्रमाणीकरण केल्यास किंमत मिळत.
अ) कमी ब) जास्त क) खूपच अल्प ड) सर्वसाधारण
- Option 2
- 4 शेतमालाच्या आयात-निर्यातीबाबतचे कार्य ----- करते
अ) नाफेड ब) राज्य पणन संघ क) जिल्हा पणन संघ ड) तालुका पणन संघ
- Option 1
- 5 नाफेडची स्थापना साली झाली.
अ) १९५० ब) १९५५ क) १९५८ ड) १९९१
- Option 3
- 6 सहकारी प्रक्रिया संस्थांच्या स्थापनेमागील मुख्य उद्देश आहे.
अ) उत्पादन निर्मिती ब) रोजगार निर्मिती क) ग्रामीण विकास ड) वरील सर्व
- Option 4
- 7 चढ-उतारामुळे सहकारी प्रक्रिया संस्था अडचणीत येतात.
अ) अन्नधान्यातील ब) विक्रीतील क) किंमतीतील ड) मागणीतील
- Option 3
- 8 साखर उद्योगाच्या आजारपणा संदर्भात १९८३ साली समिती नेमण्यात आली.
अ) गुलाबराव पाटील ब) रत्नाकर महाजन क) राजा चेलिया ड) विजय केळकर
- Option 1
- 9 मुंबई प्रांतातील पहिला साखर उद्योग अहमदनगर जिल्ह्यातील, श्रीरामपूर तालुक्यातील हरेगाव येथे..... साली स्थापन झाला.
अ) १९३२ ब) १९१९ क) १९६० ड) १९४२
- Option 2
- 10 महिलांच्या आर्थिक सबलीकरणामुळे ग्रामीण भागात ----- गटांची संख्या वाढत आहे.
अ) उत्पादन ब) विक्री क) सावकार ड) बचत
- Option 4
- 11 नाबार्डची स्थापना ----- साली झाली.
अ) १९८२ ब) १९८५ क) १९९५ ड) २०००
- Option 1
- 12 नाबार्ड ग्रामीण पतपुरवठ्यासाठी म्हणून ओळखली जाते.
अ) शिखर बँक ब) दुवा क) नियामक ड) सेवा देणारी
- Option 1
- 13 १७ वी घटनादुरुस्तीमध्ये संचालक मंडळाची संख्या ----- पेक्षा जास्त असणार नाही अशी तरतूद केली.
अ) १ ब) ११ क) २१ ड) ३१

Option 3

14 राष्ट्रीय सहकारी ग्रंथालयाची स्थापना ----- संस्थेने केली.

अ) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ

ब) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघ

क) राष्ट्रीय कृषी आणि ग्रामीण विकास बँक

ड) राष्ट्रीय शेती सहकारी खरेदी-विक्री महासंघ

Option 2

15 १७ वी घटनादुरुस्तीमध्ये मतदानाचा अधिकार ----- सभासदाला असतो.

अ) क्रियाशील

ब) साधारण

क) सहयोगी

ड) नाममात्र

Option 1

Q.2.टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 सहकारी विपणन संस्थांचे उद्देश

Ans:

2 जिल्हा सहकारी खरेदी-विक्री संघ

Ans:

3 दुग्ध सहकारी संस्थांचे महत्त्व

Ans:

4 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची कार्ये

Ans:

Q.3.थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 सहकारी विपणन संस्थांची रचना स्पष्ट करा.

Ans:

2 ग्रामीण विकासातील सहकारी प्रक्रिया संस्थांची भूमिका विशद करा.

Ans:

3 भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाची भूमिका स्पष्ट करा.

Ans:

4 राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4.सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 नाफेडची भूमिका स्पष्ट करा.

Ans:

2 सहकारी दुग्ध संस्थांच्या समस्या आणि त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

Ans:
